

מה זה מלאך (א)

1. תלמוד ירושלמי מסכת ראש השנה דף ו/א

רשב"ל אמר אף שמות המלאכים עלו בידן מבבל. בראשונה ויעף אלי אחד מן השרפים שרפים עומדים ממעל לו מיכן והילך והאיש גבריאל כי אם מיכאל שרכם.

1א. מאורות הראי"ה דרשות לראש השנה / ה

עיקר גלות בבל שלא היתה ממנה גאולה שלמה הי' מפני חסרון האחדות וההתכללות... והנה נודע שגדר השם נקרא כל דבר עייש עיקר פעולתו. וכל זמן שהיתה קדושת האחדות שורה כמו בזמן בנין בית הראשון, חלה הקדושה שכל אחד הי' כלול בהכלל, ונמצא שלא הי' צריך בכל חודש כת מיוחד להוציא על ידו לאור השפע הנגזר בר"ה, אלא שמצד כח ר"ה הי' בא בכל חודש בזמנו, עייכ לא הי' שם מיוחד לכל חודש... וכמ"כ שמות המלאכים, שכל זמן שהיתה האחדות גדולה היו המלאכים מוכרחים להגיע שפע הטוב, ולא הי' צריך לבקש רחמים שהם יסייעו להמליץ זכות על הורדת השפע שבידם, עייכ לא הי' צריך שמות פרטיים לכל מלאך לפי ענינו, רק מצד כללות ענינם שהם שלוחי השי"ת.

... והנה עיקר תיקון האחדות יהי' לעי"ל, אבל מ"מ כל מה שהאדם מתאמץ במחשבתו ורצונו להיות טפל אל הכלל הוא יותר בטוח בהבטחתו בענין התיקון שלו, וממילא השפע שלו יותר בטוח. עייכ אמרי': "כל שנה שרשה בתחלתה", פי' שמתנהגים כרש"י לבטל את עצמם אל הכלל ולהשתתף יחד, היא "מתעשרת בסופה", הכונה שכבר בתחלתה יש בידה עושר של סופה. שכל זמן שהשפע מסופק אין זה עושר שהרי הוא דבר שלא בא לעולם, אבל עייי הביטול אל הכלל אע"פ שאינו שלם בזה"י בעוה"ר, מ"מ "כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בהמ"ס בימינו" (ברכות לג, א).

2. רבינו בחיי על בראשית פרק לב פסוק כט

(כט) למה זה תשאל לשמי - אין לנו שם קבוע כי שמותינו משתנים לפי השליחות:

3. ספר שיחת מלאכי השרת ליקוטים [ירושלמי פ"ק דר"ת] ד"ה וזהו

וזהו דברי האומר כי שמות במלאכים עלו מבבל. שעד שלא עלו מבבל והיתה השכינה בתוך בני ישראל בגלוי הי' בכל עת המצטרך שינוי סדר ונשתנו שמות המלאכים כמו שנתבאר לעיל.

3א. דרשות הראי"ה לימים נוראים עמוד יט

וכמ"כ שמות המלאכים, שכ"ז שהיתה האחדות... לא הנה צריך שמות פרטיים לכל מלאך לפי ענינו, רק מצד כללות ענינם שהם שלוחי השי"ת.

4. ספר מורה נבוכים - חלק ב פרק ו

שאפילו חלקי המציאות, עד בריאת האברים מבעלי החיים כפי מה שהם - כל זה באמצעות מלאכים - כי הכוחות כולם מלאכים.

כבר בארו החכמים ז"ל למי שהוא 'חכם', כי כל כח מן הכוחות הגופניות - 'מלאך', כל שכן הכוחות המפוזרות בעולם, ושכל כח יש לו פעולה אחת מיוחדת ולא יהיו לו שתי פעולות. ב'באשית רבה': "תני: אין מלאך אחד עושה שתי שליחויות, ואין שני מלאכים עושין שליחות אחת" - וזהו ענין כל הכוחות. וממה שיחזק אצלו היות הכוחות האישיות הטבעיות והנפשיות נקראות 'מלאכים' - אמרם במקומות רבים...

4א. 'החכמים' כבר אמרו שימלאך ד' הנאמר הנה הוא פינחס, ואמרו: "זה פינחס, שבשעה שהשכינה שורה עליו דומה למלאך ד": הנה כבר בארנו ששם 'מלאך' משותף ושהנביא גם כן יקרא 'מלאך', כמו שבא הכתוב: "וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים", ואמר: "ויאמר חגי מלאך ד' במלאכות ד'".

3ב. ספר מורה נבוכים - חלק ב פרק ו

וכבר ידעת שענין 'מלאך': שליח, וכל עושה מעשה מצוה הוא 'מלאך', עד שתנועות בעלי החיים, ואפילו שאינם מדברים, סיפר הכתוב עליהם שהם 'על ידי מלאך', כשתאות התנועה ההיא לכונת האלוה, אשר שם בו כח, יגיעו התנועה ההיא. אמר: "אלוהי שלחני מלאכה וסגר פום אריותא ולא חבלוני" - ותנועות 'אתון בלעם' כולם 'על ידי מלאך'; עד שהיסודות יקראו גם כן 'מלאכים': "עושה מלאכיו רוחות, משרתיו אש לוהט".

3א. ספר מסילת ישרים פרק כו - בביאור מדת הקדושה

ההשתדלות הוא שיהיה האדם נבדל ונעתק מן החומריות לגמרי ומתדבק תמיד בכל עת ובכל שעה באלהיו, ועל דרך זה נקראו הנביאים מלאכים, כענין שנאמר באהרן (מלאכי ב'): כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך הי' צבאות הוא.

5. אגרות הראיה א עמ' רלא

אדירדון - מצוי בתקוני זוהר, ודרשו אותו עיי' הוראות "בי אדיר בי ירון", כלומר הרננה האדירה של החנייה... פתחאל גייכ נמצא בספר הנ"ל, והכונה היא החנייה המתחלת ופותחת פתח לכל המציאות, הכללית והפרטית, המורגשת ומושגת מההברקה של האמונה והידיעה באור האלהות ועוזו. זגניאל נראה לנסח זגנאל, שהוא מצוי הרבה, והכונה היא ההלבשה החיצונית של כל המהויות הרוחניות והחמריות בכללות המצוי... צב צביב נראה שצ"ל צבצביה, והכונה: צב' מצבאות, שהוא השרש של צבא, כלומר מקור החיל להכחות וההויות המרובים שבמציאות, וקשרות הרוחניות עם החמריות והפעול בפועל, והוכפל לכונה של חיזוק הרושם, וכמו שמכפלת הפילוסופיא את המושגים האביקטיביים והסוביקטיביים.

הבהביב גייכ יותר טוב צ"ל הבהביה, כלומר: כח התביעה למלא כל חסרון ולקבל תמיד שבמציאות. ... תחת צורנוק צ"ל צודתק, והוא שם מצוי בספ"ר הנ"ל ובכתבי האר"י ז"ל והכונה היא: אור האלהי שבהויה הנגלית, "צור עולמים"... כלומר: הגלוי שבכל וכת הפועל והמתזיק שבו, המטביע את החותם על אופני ההתגלות וגוניה המיוחדים, הכבירים מאוד.

עע

עולת ראה א צב

ויקרא אליו מלאך ד' מן השמים... הופעה אלהית כזאת, שהיא מתפשטת כבר בהופעת אמתתה ויפיה בכל עולמים.